

**VYBRANÉ PROSTOROVÉ ASPEKTY MIGRACE
SPECIFICKÝCH SKUPIN OBYVATELSTVA V ČR****Selected Spatial Aspects of the Migration of Specific Population
Groups within the Czech Republic****PETR TONEV ¹****MARIÁN HALÁS ²****PAVEL KLAPKA ²****STANISLAV KRAFT ³**

¹Katedra regionální ekonomie a správy | ¹Department of Reg. Economics and Administration
Ekonomicko-správní fakulta | Faculty of Economic and Administration
Masarykova univerzita | Masaryk University
✉ Lipová 41a, 602 00 Brno, Czech Republic
E-mail: petr.tonev@econ.muni.cz

²Katedra geografie | ²Department of Geography
Přírodovědecká fakulta | Faculty of Science
Univerzita Palackého v Olomouci | Palacký University Olomouc
✉ 17. listopadu 12, 771 46 Olomouc, Czech Republic
E-mail: marian.halas@upol.cz, pavel.klapka@upol.cz

³Katedra geografie | ³Department of Geography
Pedagogická fakulta | Faculty of Education
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích | University of South Bohemia
✉ Jeronýmova 200/10, 371 15 České Budějovice, Czech Republic
E-mail: kraft@pf.jcu.cz

Anotace

Jak ukazují výsledky řady studií, obyvatelstvo není z hlediska migračního chování homogenním celkem, ale preference jednotlivých skupin populace se mohou výrazně lišit, což se projevuje rozdílnou volbou cílů migrace např. z hlediska typů území nebo vzdáleností, na kterou se stěhování realizuje. Cílem příspěvku je analyzovat a identifikovat hlavní procesy a trendy vnitřní migrace v ČR po roce 1989 s důrazem na specifika migračního chování různých skupin obyvatelstva dle pohlaví, věku, vzdělání a důvodů stěhování a jejich změny v čase. Pro analýzu byla využita anonymizovaná databáze vnitřní migrace mezi obcemi ČR za období 1991–2019. Na základě dostupných údajů v jednotlivých letech byly analyzovány skupiny obyvatel členěné dle pohlaví, věku, vzdělání a důvodů stěhování. Hlavní výsledky analýzy ukazují, že přes mírný nárůst uprostřed sledovaného období se průměrná vzdálenost migračních pohybů zkracuje a je dnes nižší než na počátku 90. let, což platí pro všechny věkové kategorie i pro obě pohlaví, přičemž u mužů je po celou dobu i ve většině věkových kategorií průměrná vzdálenost přestěhování vyšší. Potvrdily se i závěry jiných studií, že vzdálenost stěhování roste se vzděláním i s některými důvody stěhování, jako změna pracoviště, či studium, naopak pro bytové či rodinné důvody je typická migrace na kratší vzdálenost.

Klíčová slova

migrace, Česká republika, prostorové aspekty

Annotation

As demonstrated by the results of several studies, the population does not form a homogeneous unit in terms of migration behaviour. Preferences of individual population groups may differ significantly, manifested by different choices of migration destinations, such as the type of territory or the distance involved. The contribution focuses on analysing and identifying the principal processes and trends of internal migration within the Czech Republic after 1989, emphasising the specifics of migration behaviour of different population groups depending on gender,

age, education and reasons for moving, and their changes over time. The analysis used an anonymised database of internal migration between municipalities in the Czech Republic from 1991 to 2019. Based on the available data in each year, the population groups were analysed by gender, age, education, and reasons for moving. The primary results of the analysis have demonstrated that the average distance of migrations has decreased, despite a slight increase halfway through the period, and is shorter today than it was in the early 1990s. The results apply to all age groups and both genders, whereas the average distance moved is higher for men throughout the period and in most age groups. The conclusions of other studies have confirmed that the moving distance increases with education and with certain reasons for moving, such as changing the workplace or studies. On the other hand, residential or family reasons are characterised by shorter migration distances.

Key words

migration, Czech Republic, spatial aspects

JEL Classification: R23, J61, O18

1. Úvod

Migrace není homogenní fenomén, a to dokonce ani vnitřní migrace uzavřená územím jednoho státu, kde by pro to na rozdíl od zahraniční migrace mohly být určité předpoklady. Řada studií ukazuje, že i v rámci vnitřní migrace existují skupiny, které se výrazně liší migračním chováním či preferencemi, ať už jsou rozlišovány na základě etnicity (Darlington-Pollock, Lomax a Norman, 2019; Finney a Simpson, 2008), pohlaví (Kröhnert a Vollmer, 2012), věku (Bernard, Bell a Charles-Edwards, 2014; 2016; Johnson a kol., 2005; Karachurina a Mkrtchyan, 2019), vzdělání (Bernard a Bell, 2018; Novotný a Pregi, 2017; Piras, 2021; Polášek, Ptáček, Toušek, 2007), nebo motivů (Clark a Maas, 2015; Coulter a Scott, 2015; Srb, 1999 a 2005). Zájem o bližší poznání specifík v chování či preferencích takovýchto skupin není nahodilý nebo nepodstatný, tyto znalosti mohou např. zpřesnit populační prognózy, nastavení nebo zacílení určitých politik atd., protože migrační zisk nebo ztráta se specifickou (či asymetrickou) strukturou může v určitém území výrazně měnit potenciál lidských zdrojů a tím i jeho rozvojové předpoklady. Zatím jen některé studie kombinovaly primárně výše uvedené struktury migrující populace se vzdáleností, na kterou se migrační pohyby odehrávají, jako např. Biagi, Faggian a McCann (2011), Halás a Klapka (2021) nebo Niedomysl (2011). Cílem předkládaného příspěvku je právě analyzovat a identifikovat hlavní procesy a trendy vnitřní migrace v ČR po roce 1989 s důrazem na specifika migračního chování (vzdálenost migrace) různých skupin obyvatelstva dle pohlaví, věku, vzdělání a důvodů stěhování a jejich změny v čase.

2. Metodika a zdroje dat

Zatímco demografická statistika považuje za vnitřní stěhování v ČR změnu trvalého bydliště z obce do obce nebo v Praze z jednoho urbanistického obvodu do jiného, v předkládané analýze se uvažovalo pouze s prvním typem pohybu, tedy bez stěhování v rámci Prahy. Pro analýzu byly využity údaje z anonymizované individuální databáze vnitřní migrace mezi obcemi ČR za období 1991-2019. Na základě dostupných údajů v jednotlivých letech byly analyzovány skupiny obyvatel členěné dle pohlaví, věku (kategorie 0-14, 15-39, 40-64, 65-79 a 80 a více let), vzdělání (ZŠ, SOU, SŠ s maturitou a VŠ) a důvodů stěhování (dle kategorií ČSÚ to byly: změna nebo přiblížení k zaměstnání, studium, zdraví, sňatek, rozvod, následování rodiny, bytové či ostatní důvody). U některých charakteristik bylo ke komparaci využito tříletých intervalů na začátku, uprostřed a na konci sledovaného období, tedy 1991-1993, 2002-2004 a 2017-2019. Použití tříletých období je vhodné z důvodu odstranění vlivu meziročních nahodilých výkyvů, ale zároveň stále umožňuje zachytit krátkodobější migrační trendy.

Na tomto místě je nutné poznamenat, že ve sledovaném období došlo ke třem metodickým změnám v monitorování vnitřní migrace v ČR. Do roku 2004 (včetně) se údaje o stěhování získávaly agregací statistických hlášení o stěhování zaslaných vykazující jednotkou ČSÚ, kterou byla pro stěhování občanů ČR ohlašovna pobytu v obci, do níž se občan přistěhoval (hlášení o stěhování – výkaz Obyv 5-12). Od roku 2005 přebírá ČSÚ údaje o stěhování obyvatelstva z Ministerstva vnitra – informačního systému evidence obyvatelstva (podle zákona 133/2000 Sb. O evidenci obyvatelstva). Kvůli této změně došlo k omezení množství informací o migraci, neboť se již dále nezjišťují údaje o nejvyšším dokončeném vzdělání migrantů a ani důvodu stěhování. Další změna se týkala sledování vnitřní migrace cizinců – do roku 2000 bylo sledováno stěhování cizinců, kteří měli v ČR trvalé bydliště, od roku 2001 se vykazuje migrace i za cizince pobývající v ČR na základě udělení víza nad 90 dnů pobytu, kteří se na našem území zdržují déle než rok, a osoby s uděleným azylem. Od poloviny roku 2004 je pak stěhování (mezinárodní i vnitřní) cizinců poskytováno Ředitelstvím služby cizinecké a pohraniční policie (ČSÚ, 2005; Kamenický, 2007).

Do roku 2007 publikovala demografická statistika počty případů stěhování, tzn. jedna osoba se mohla stěhovat vícekrát během jednoho roku a v datech byla všechna vícečetná stěhování zahrnuta. Od roku 2008 se ovšem údaje o tyto případy očisťují a na jednu osobu tak připadá pouze jeden případ stěhování v rámci kalendářního roku. Stěhování je tak evidováno mezi první obcí vystěhování v průběhu roku a poslední obcí přistěhování. (ČSÚ, 2018). Protože sledované období zahrnuje údaje před i po této změně a její vliv nebyl zásadní, jsou v textu používány oba pojmy (počet případů stěhování a počet stěhujících se osob) jako rovnocenné.

Další metodickým problémem byla územní a časová srovnatelnost dat – ve sledovaném období vzrostl počet obcí z cca 5800 na 6250 – což by samozřejmě na počty evidovaných stěhování přes hranice obce v jednotlivých letech mělo zásadní vliv (blíže viz Blake, Bell a Rees, 2000; Norman, Rees a Boyle, 2003; Vrieling a Melsner, 2013). Proto byla data očištěna od vlivu administrativních změn, což bylo především rozdělování obcí, ale i jejich slučování, či přesun obydlí částí obce mezi obcemi.

Vzdálenost migračních pohybů byla získána GIS analýzou nad vrstvou silniční sítě z roku 2018 jako nejkratší spojení páru obcí (jejich významových středů), které představovaly předchozí a nové místo trvalého pobytu. V tomto ohledu je výhodou rozdrobená administrativní struktura ČR, která tak umožňuje získat relativně přesné údaje o vzdálenostech migračních pohybů, na rozdíl od zemí, kde se migrace statisticky vykazuje za plošně rozlehlejší územní jednotky (k problematice měření vzdáleností vnitřní migrace a možnosti srovnání blíže viz Bell a kol., 2002; Stillwell a Thomas, 2016; Stillwell a kol., 2016; Nedomysl, Ernstson a Fransson, 2017).

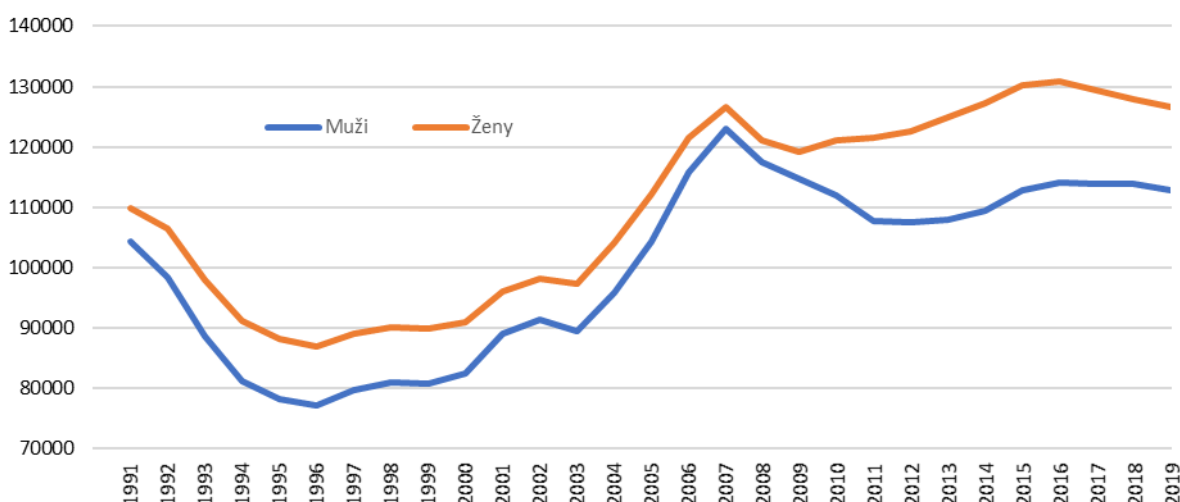
Vypočítané vzdálenosti, či spíše jejich přesnost na druhé straně není vhodné přeceňovat, jednak se ve sledovaném období silniční síť samozřejmě měnila (rozšiřovala a zkvalitňovala), byť změny byly významné spíše z hlediska časové dostupnosti než kilometrické vzdálenosti a také při jednorázovém pohybu, kterým stěhování je, nemusela být využita nejkratší trasa (rozdíly mezi alternativními trasami nejsou zpravidla zásadní). Jejich využití tedy spočívá primárně v možnosti porovnávat dlouhodobější trendy ohledně změn migračních vzdáleností.

Dalším limitem, který je nutné zmínit, je, že obyvatelé ČR s českým občanstvím nemají žádnou povinnost změnu svého pobytu hlásit – fakticky je tedy objem vnitřního stěhování téměř jistě vyšší, než udávají oficiální čísla vycházející ze změny registrovaného pobytu, což dokládají i výsledky SLDB 2011, kdy cca 560 tis. obyvatel (5,4 %) uvedlo rozdílnou obec svého trvalého a obvyklého pobytu.

3. Výsledky

Počet případů stěhování se ve sledovaném období nevyvíjel rovnoměrně, v první půlce 90. let docházelo k jeho poklesu až k minimu v roce 1996, což však nemusel být důsledek pouze probíhající transformace ekonomiky se všemi jejími důsledky – ke snižování počtu stěhujících se osob docházelo už v 80. letech (viz např. Aleš, 2001 nebo Čermák, 1997). Ve druhé půlce 90. let se trend obrátil a růst migračních pohybů pokračoval v podstatě až do prvních projevů finanční krize v roce 2008 (maximum v roce 2007 - přes 252 tis. případů stěhování) a po menších výkyvech se od roku 2014 ustálil přibližně na hodnotě 240 tis. osob ročně.

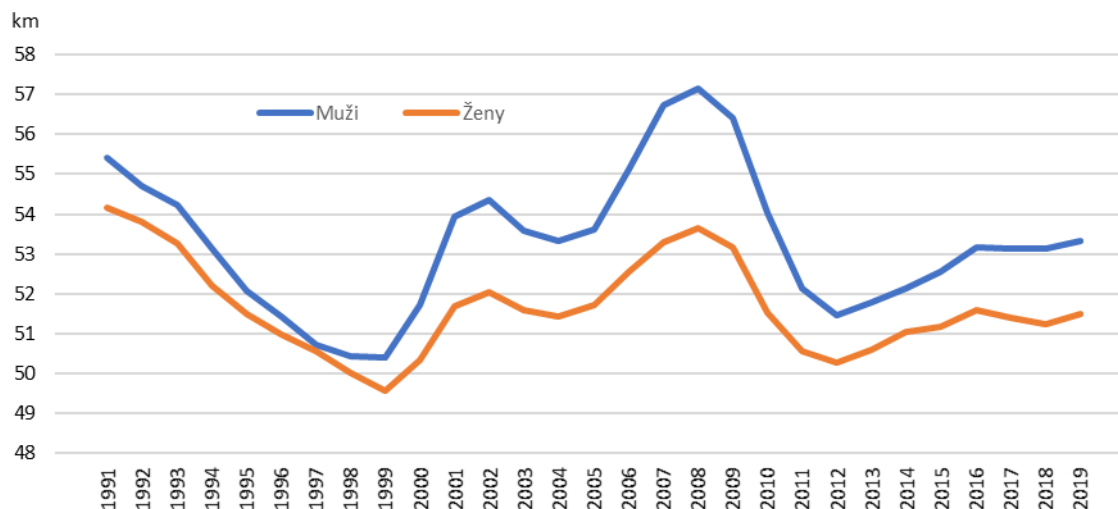
Obr. 1: Počet stěhujících se osob v ČR dle pohlaví (1991-2019)

Zdroj: ČSÚ (2022), vlastní zpracování

Jak je vidět z obr.1, po celé sledované období měly na vnitřní migraci lehce vyšší podíl ženy (i toto je dlouhodobý trend, viz např. Bartoňová, 1997 nebo ČSÚ, 2018) a v posledních letech se tento podíl mírně zvýšil (z 51 na 53 %). Na druhou stranu, muži se se po celé sledované období stěhovali na větší vzdálenosti (obr.2), přičemž platilo, že s vyšším počtem případů stěhování rostla i vzdálenost a rozdíl v hodnotách vzdálenosti mezi muži a ženami se mírně zvýšil.

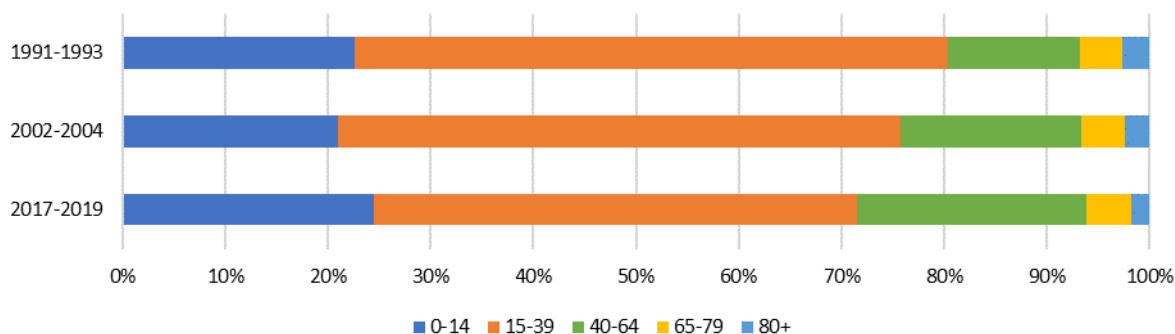
Obr. 2: Průměrná vzdálenost migrace osob v ČR dle pohlaví (1991-2019)

Zdroj: ČÚZK (2019), ČSÚ (2022), vlastní zpracování

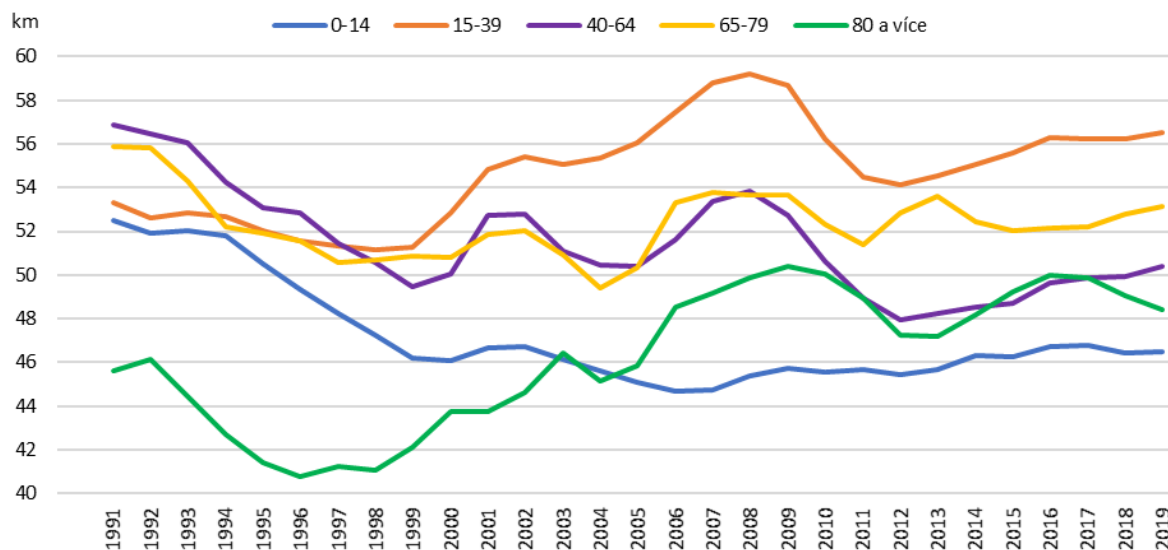
Pokud jde o věkovou strukturu, nejvyšší podíl mezi migranty si udržují mladší, ekonomicky aktivní osoby (v tomto případě kategorie 15-39 let), i když jejich podíl postupem času klesá, především na úkor věkové kategorie 40-64 let (obr.3). Významný pokles podílu na migraci se projevil i u nejvyšší věkové kategorie, a to navzdory tomu, že v průběhu času se zvyšovala naděje dožití a počet obyvatel ČR v této věkové kategorii tak narůstal.

Obr. 3: Podíl stěhujících se osob v ČR dle věkových kategorií (1991-1993, 2002-2004, 2017-2019)

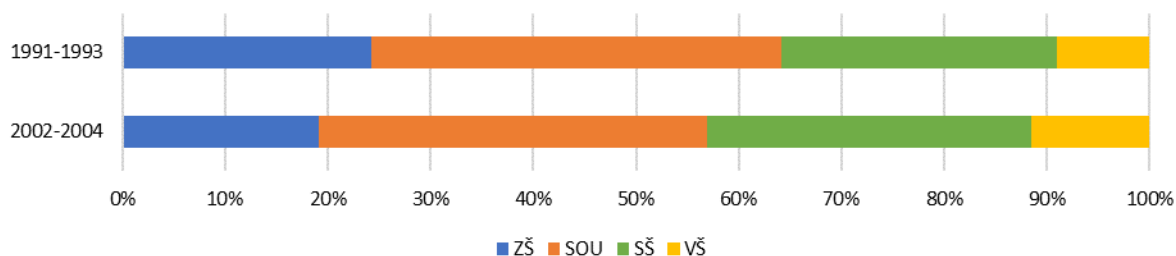
Zdroj: ČSÚ (2022), vlastní zpracování

Z hlediska prostorového dosahu migračních pohybů lze jednoznačný trend identifikovat pouze u dětské složky populace (kategorie 0-14 let, fakticky jde ale o celé rodiny s dětmi v tomto věku), kde se vzdálenost po propadu v první půlce 90. let (ten byl typický pro všechny věkové kategorie) po zbytek období stabilizovala a vyhnula se (jako jediná) i oscilaci v období finanční krize 2008-2011. Zřetelné snížení vzdálenosti migrací ve sledovaném období vykazala kategorie 40-64 let, naproti tomu opačný trend a největší změnu vykazala nejvyšší věková kategorie 80+. Postupný nárůst vzdáleností může souviset s horší dostupností (či lokální nedostupností) zařízení sociální péče pro seniory.

Obr. 4: Průměrná vzdálenost migrace osob v ČR dle věkových kategorií (1991-2019)

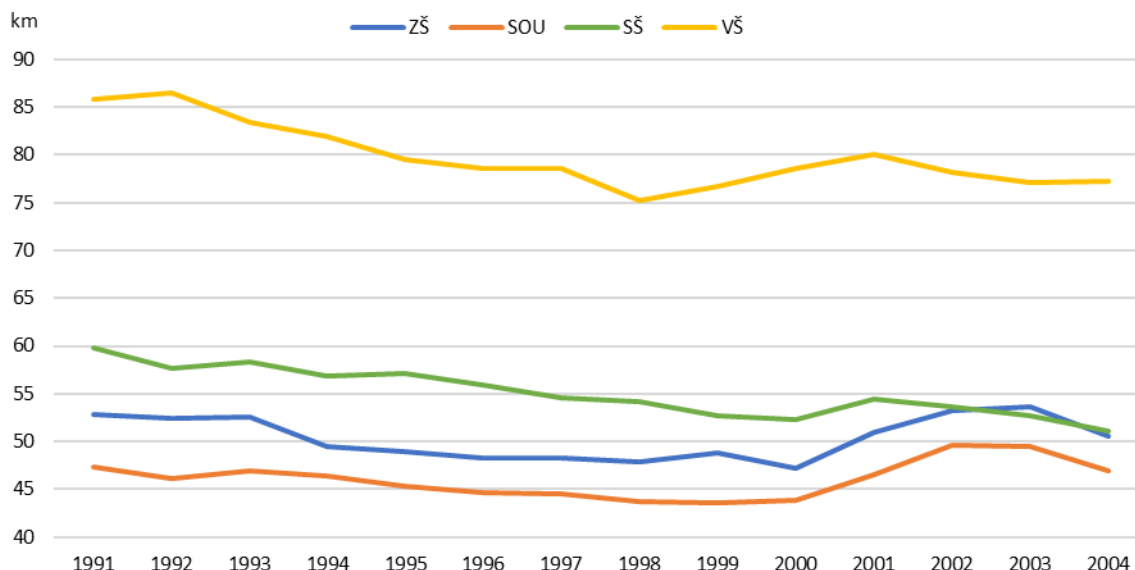
Zdroj: ČÚZK (2019), ČSÚ (2022), vlastní zpracování

V případě skupin dle nejvyššího dosaženého vzdělání byla dostupná data pouze do roku 2004, proto jsou srovnávána pouze dvě tříletá období (obr.5). Zatímco podíl obyvatel se středoškolským vzděláním bez maturity (SOU) na migraci zůstal víceméně stejný (mírný pokles ze 40 na 38 %), podíl osob se základním a neukončeným vzděláním zřetelně klesl ve prospěch skupin nejvyšším vzděláním (SŠ s maturitou a VŠ). Svoji roli zde zjevně sehrála narůstající diferenciací v platovém ohodnocení a prostorové koncentraci pracovních příležitostí odstupňovaných dle nároků na vzdělání/kvalifikaci.

Obr. 5: Podíl stěhujících se osob v ČR dle dosaženého vzdělání (1991-1993, 2002-2004)

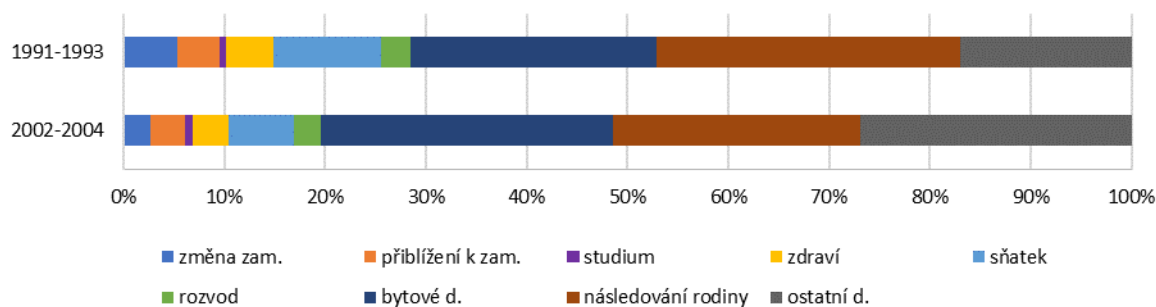
Zdroj: ČSÚ (2022), vlastní zpracování

Změna průměrné vzdálenosti migračních pohybů podle vzdělanostních skupin měla menší dynamiku než u ostatních charakteristik (je ovšem hodnocen kratší časový úsek), na druhou stranu jde o faktor, který je vnitřně nejvíce diferencován (obr.6). U žádné z dalších charakteristik nejsou takové rozdíly jako vzdělanostních skupin, a i když ve sledovaném období docházelo k jejich snižování, průměrná migrační vzdálenost osob s VŠ výrazně převyšuje ostatní kategorie, a to i ty dle věku nebo pohlaví (otázkou pak je, jaký by byl vývoj do roku 2019, pokud by byla dostupná data).

Obr. 6: Průměrná vzdálenost migrace osob v ČR dle dosaženého vzdělání (1991-2004)

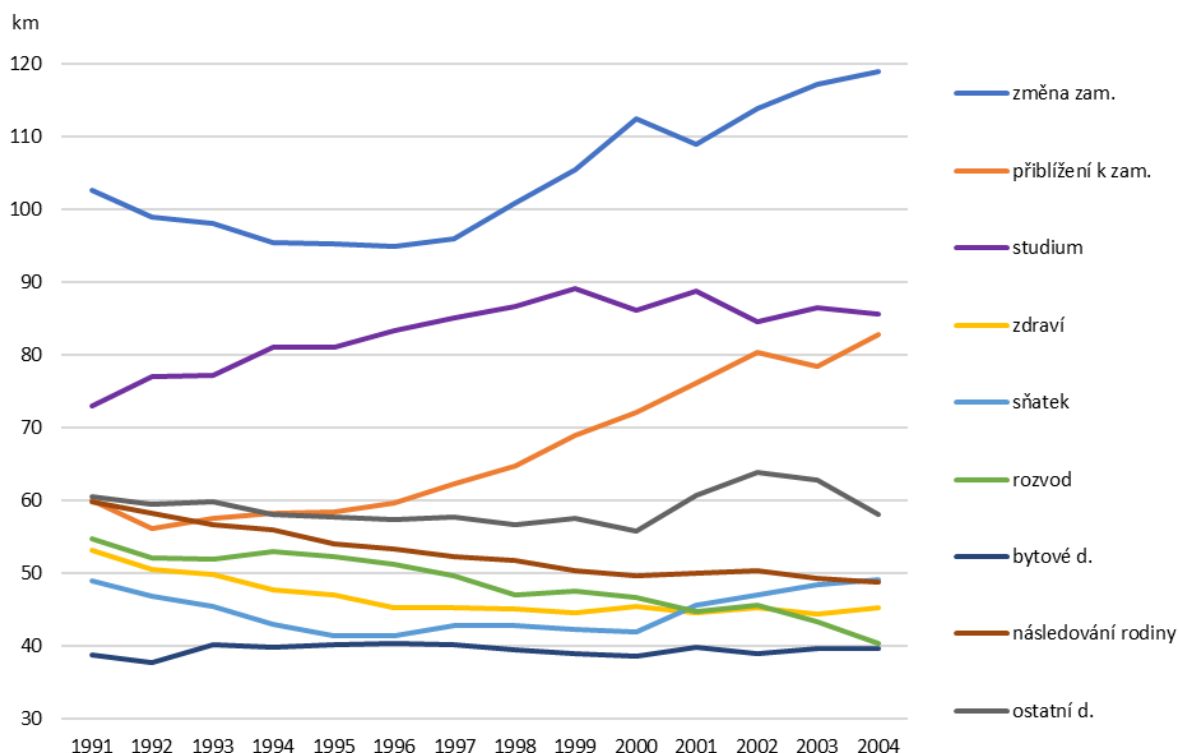
Zdroj: ČÚZK (2019), ČSÚ (2022), vlastní zpracování

Poslední analyzovanou charakteristikou migrantů byl důvod stěhování – ve srovnávaném období došlo prakticky u všech uváděných příčin k poklesu, přičemž nejvyšší byl u změny zaměstnání a rodinných důvodů (sňatek a následování rodiny) – zjevně kvůli měnícímu se demografickému chování populace v transformačním a post transformačním období (obr.7). Dvě výjimky z tohoto trendu představovaly bytové důvody a ostatní důvody, u kterých se podíl naopak zvýšil, a to poměrně výrazně. U prvního z důvodů jsou příčiny (především zavedení trhu s byty, změny stávajících podmínek využívání bytů) celkem zřejmé, ten druhý je poměrně složité interpretovat, když se mohlo jednat o vyjádření neochoty sdělovat skutečný důvod, nebo jiné nabízené možnosti ve formuláři přestávaly postupně pokrývat širokou škálu motivů ke změně bydliště (případně kombinace obojího, blíže viz Srb, Andrlé 1997, Srb, 1999 nebo 2005).

Obr. 7: Podíl stěhujících se osob v ČR dle důvodu (1991-2004)

Zdroj: ČSÚ (2022), vlastní zpracování

Z hlediska průměrných migračních vzdáleností a změn ve sledovaném období lze důvody rozdělit do dvou skupin – tu první tvoří stěhování za prací či studiem, kde se vzdálenost migrací poměrně výrazně zvyšovala a zároveň jde o důvody, které průměrnou vzdáleností všechny ostatní poměrně výrazně převyšují (obr.8). To je způsobeno tím, že v těchto případech stěhování na krátkou vzdálenost postupně pozbylo smysl, resp. bylo možné ho nahradit denní či vícedenní dojížděnkou (ta naopak u ostatních důvodů víceméně pozbývá smysl). Druhou skupinu tvoří všechny ostatní důvody, kde vzdálenosti byly jednak menší a zároveň jejich případné změny neměly takovou dynamiku.

Obr. 8: Průměrná vzdálenost migrace osob v ČR dle důvodu (1991-2004)

Zdroj: ČÚZK (2019), ČSÚ (2022), vlastní zpracování

4. Diskuse a Závěry

Provedená analýza vybraných aspektů vnitřní migrace v ČR ukázala, že po dočasném poklesu migrační intenzity na počátku 90. let (který byl v podstatě prolongováním dlouhodobějšího trendu před rokem 1989), došlo k opětovnému navýšení počtů stěhování, což přibližně kopírovalo vývoj ekonomiky až do začátku finanční krize v roce 2008, kdy se počty stěhujících se osob víceméně ustálily. S ohledem na poměrně těsnou vazbu s vývojem ekonomiky bude zajímavé sledovat, jak se do počtů stěhování v současnosti promítla pandemie Covid-19 a případně některé trvalejší změny pracovních procesů (vyšší podíl home office atd.). Trendem ve vyspělých zemích, který by ČR zřejmě za normálních okolností následovala, je úbytek počtu stěhujících se osob a v průměru zkrácení migračních pohybů (Champion a Shuttleworth, 2017a; 2017b; Kalemba a kol., 2021; Shuttleworth, Cooke a Champion, 2019; Shuttleworth, Foley a Champion, 2021).

Zatímco ženy se po celé období po roce 1989 stěhovaly o něco častěji, muži se v průměru stěhovali na delší vzdálenost a tento rozdíl se od počátku milénia ještě trochu zvětšil. Z hlediska věkových kategorií je markantní snížení podílu kategorie 15-39 a zvýšení 40-64. Přestože početně nejstarší věková kategorie ve sledovaném období 80+ posílila, její podíl na stěhování významně klesl. U této kategorie velká část migračních pohybů připadá na stěhování do různých sociálních zařízení nebo sestěhování s rodinou, která seniorům poskytne potřebnou péči. Během sledovaného období se toto zjevně postupně dělo v menší míře, ale pokud už ano, tak na relativně větší vzdálenosti.

Z hlediska vzdělanostní struktury není překvapením, že vzrostl podíl kategorií s vyšším vzděláním (SŠ a VŠ) na migraci a že u osob s VŠ vzděláním je akční rádius z hlediska migračních pohybů výrazně větší než u dalších kategorií, což souvisí s faktem, že jak dobře ohodnocené pracovní příležitosti, tak atraktivní lokality pro život (které tato kategorie vyhledává) jsou v prostoru mnohem více koncentrovány a případné stěhování tak probíhá na větší vzdálenost.

Pokud jde o motivy ke stěhování, tak výrazně vzrostl podíl pouze u bytových důvodů, které s cca 30 % staly nejčastějším příčinou změny trvalého pobytu. Nárůst zaznamenaly už jen ostatní důvody, které byly motivem pro čtvrtinu případů stěhování, podobně jako následování rodiny – to už ale spolu s dalšími důvody zaznamenalo pokles, který byl výrazný především u pohybu za prací a studiem a stěhování z důvodu sňatku. To odpovídá souběžnému poklesu sňatečnosti a rozšiřujícím se možnostem nahradit stěhování za prací či studiem denní/nedenní

dojížděnou a také je zřejmě příčinou, že stěhování za prací a studiem se postupně děje na větší vzdálenosti než u všech ostatních důvodů.

Literatura

- [1] ALEŠ, M., (2001). Vnitřní migrace v České republice v letech 1980–1999. *Demografie*, vol. 43, no. 3, pp. 187–201. ISSN 0011-8265.
- [2] BARTOŇOVÁ, D., (1997). Demografické aspekty vnitřní a zahraniční migrace v České republice v 90. letech. *Demografie*, vol. 39, no. 4, pp. 248-256. ISSN 0011-8265.
- [3] BELL, M., BLAKE, M., BOYLE, P., DUKE-WILLIAMS, O., REES, P., STILLWELL, J., HUGO, G., (2002). Cross-National Comparison of Internal Migration: Issues and Measures. *Journal of the Royal Statistical Society. Series A (Statistics in Society)*, vol. 165, no. 3, pp. 435–464. ISSN 0964-1998.
- [4] BERNARD, A., BELL, M., (2018). Educational selectivity of internal migrants: A global assessment. *Demographic Research*, vol. 39, pp. 835–853. ISSN 1435-9871.
- [5] BERNARD, A., BELL, M., CHARLES-EDWARDS, E., (2014). Improved measures for the cross-national comparison of age profiles of internal migration. *Population Studies*, vol. 68, no. 2, pp. 179–195. ISSN 0032-4728. DOI: 10.1080/00324728.2014.890243.
- [6] BERNARD, A., BELL, M., CHARLES-EDWARDS, E., (2016). Internal migration age patterns and the transition to adulthood: Australia and Great Britain compared. *Journal of Population Research*, vol. 33, no. 2, pp. 123–146. ISSN 1835-9469. DOI: 10.1007/s12546-016-9157-0.
- [7] BIAGI, B., FAGGIAN, A., MCCANN, P., (2011). Long and Short Distance Migration in Italy: The Role of Economic, Social and Environmental Characteristics. *Spatial Economic Analysis*, vol. 6, no. 1, pp. 111–131. ISSN 1742-1772. DOI: 10.1080/17421772.2010.540035.
- [8] BLAKE, M., BELL, M., REES, P., (2000). Creating a temporally consistent spatial framework for the analysis of inter-regional migration in Australia. *International Journal of Population Geography*, vol. 6, no. 2, pp. 155–174. ISSN 1077-3495, 1099-1220. DOI: 10.1002/(SICI)1099-1220(200003/04)6:2<155::AID-IJPG180>3.0.CO;2-A.
- [9] ČERMÁK, Z., (1997). Geografické aspekty vnitřní migrace v České republice. *Demografie*, vol. 39, no. 4, pp. 242-248. ISSN 0011-8265.
- [10] ČSÚ, (2005). *Vnitřní stěhování v ČR - 1991 – 2004: Metodické vysvětlivky*. [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vnitri-stehovani-v-cr-1991-az-2004-n-q5h7q09guk>.
- [11] ČSÚ, (2018). *Vnitřní stěhování v ČR - 2005 – 2017: Metodické vysvětlivky*. [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vnitri-stehovani-v-cr#>.
- [12] ČSÚ, (2022). *Databáze vnitřního stěhování ČR v letech 1991-2019*. Datový soubor.
- [13] ČÚZK, (2019). *Topografická databáze České republiky (Data200) - vrstva Doprava*. Datový soubor.
- [14] DARLINGTON-POLLOCK, F., LOMAX, N., NORMAN, P., (2019). Ethnic internal migration: The importance of age and migrant status. *The Geographical Journal*, vol. 185, no. 1, pp. 68–81. ISSN 1475-4959. DOI: 10.1111/geoj.12286.
- [15] FINNEY, N., SIMPSON, L., (2008). Internal migration and ethnic groups: Evidence for Britain from the 2001 census. *Population, Space and Place*, vol. 14, no. 2, pp. 63–83. ISSN 1544-8452. DOI: 10.1002/psp.481.
- [16] HALÁS, M., KLAPKA, P., (2021). Revealing the structures of internal migration: A distance and a time-space behaviour perspectives. *Applied Geography*, vol. 137, pp. 102603. ISSN 0143-6228. DOI: 10.1016/j.apgeog.2021.102603.
- [17] CHAMPION, T., SHUTTLEWORTH, I., (2017a). Are People Changing Address Less? An Analysis of Migration within England and Wales, 1971–2011, by Distance of Move. *Population, Space and Place*, vol. 23, no. 3, pp. e2026. ISSN 1544-8452. DOI: 10.1002/psp.2026.
- [18] CHAMPION, T., SHUTTLEWORTH, I., (2017b). Is Longer-Distance Migration Slowing? An Analysis of the Annual Record for England and Wales since the 1970s. *Population, Space and Place*, vol. 23, no. 3, pp. e2024. ISSN 1544-8452. DOI: 10.1002/psp.2024.
- [19] JOHNSON, K. M., VOSS, P. R., HAMMER, R. B., FUGUITT, G. V., MCNIVEN, S., (2005). Temporal and Spatial Variation in Age-Specific Net Migration in the United States. *Demography*, vol. 42, no. 4, pp. 791–812. ISSN 0070-3370.
- [20] KALEMBA, S. V., BERNARD, A., CHARLES-EDWARDS, E., CORCORAN, J., (2021). Decline in internal migration levels in Australia: Compositional or behavioural effect? *Population, Space and Place*, vol. 27, no. 7, pp. e2341. ISSN 1544-8452. DOI: 10.1002/psp.2341.
- [21] KAMENICKÝ, J., (2007). *Regionální aspekty vnitřní migrace a jejich širší podmíněnost*. [online]. [cit. 2022-03-25] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20564299/137007a2.pdf/c0f83dff-c1c9-4196-a603-cd172e12fa28?version=1.0>.

- [22] KARACHURINA, L., MKRTCHYAN, N., (2019). Age-specific Migration in Regional Centres and Peripheral Areas of Russia. *Comparative Population Studies*, vol. 44. ISSN 1869-8999. DOI: 10.12765/CPoS-2020-12.
- [23] KRÖHNERT, S., VOLLMER, S., (2012). Gender-Specific Migration from Eastern to Western Germany: Where Have All the Young Women Gone? *International Migration*, vol. 50, no. 5, pp. 95–112. ISSN 1468-2435. DOI: 10.1111/j.1468-2435.2012.00750.x.
- [24] NIEDOMYSL, T., (2011). How Migration Motives Change over Migration Distance: Evidence on Variation across Socio-economic and Demographic Groups. *Regional Studies*, vol. 45, no. 6, pp. 843–855. ISSN 0034-3404. DOI: 10.1080/00343401003614266.
- [25] NIEDOMYSL, T., ERNSTSON, U., FRANSSON, U., (2017). The Accuracy of Migration Distance Measures. *Population, Space and Place*, vol. 23, no. 1, pp. e1971. ISSN 1544-8452. DOI: 10.1002/psp.1971.
- [26] NORMAN, P., REES, P., BOYLE, P., (2003). Achieving data compatibility over space and time: creating consistent geographical zones. *International Journal of Population Geography*, vol. 9, no. 5, pp. 365–386. ISSN 1077-3495, 1099-1220. DOI: 10.1002/ijpg.294.
- [27] NOVOTNÝ, L., PREGI, L., (2017). Selective migration of population subgroups by educational attainment in the urban region of Bratislava. *Geograficky Casopis*, vol. 69, no. 1, pp. 21–39. ISSN 0016-7193.
- [28] PIRAS, R., (2021). Migration flows by educational attainment: Disentangling the heterogeneous role of push and pull factors. *Journal of Regional Science*, vol. 61, no. 3, pp. 515–542. ISSN 1467-9787. DOI: 10.1111/jors.12519.
- [29] POLÁŠEK, V., PTÁČEK, P., TOUŠEK, V., (2007). Migrace vysokoškoláků v letech 1991–2004 v regionálním pohledu. In *XXXVII. konference České demografické společnosti. Regionální demografie: Sborník příspěvků*. Česká demografická společnost: Olomouc, pp. 215–234.
- [30] SHUTTLEWORTH, I., COOKE, T., CHAMPION, T., (2019). Why did fewer people change address in England and Wales in the 2000s than in the 1970s? Evidence from an analysis of the ONS Longitudinal Study. *Population, Space and Place*, vol. 25, no. 2, pp. e2167. ISSN 1544-8452. DOI: 10.1002/psp.2167.
- [31] SHUTTLEWORTH, I., FOLEY, B., CHAMPION, T., (2021). Internal migration in Northern Ireland: Are people becoming more stuck in place? *Population, Space and Place*, vol. 27, no. 7, pp. e2338. ISSN 1544-8452. DOI: 10.1002/psp.2338.
- [32] SRB, V., (1999). Vnitřní stěhování 1991 - 1997 podle důvodů migrace. *Urbanismus a územní rozvoj*, vol. 2, no. 3, pp. 8-14. ISSN 1212-0855.
- [33] SRB, V., (2005). Vnitrostátní stěhování v České republice podle důvodů a druhů stěhování 1993-2001. *Demografie*, vol. 47, no. 1, pp. 67-70. ISSN 0011-8265.
- [34] SRB, V., ANDRLE, A., (1997). Důvody stěhování v ČR 1991–1995. *Demografie*, vol. 39, no. 3, pp. 221-223. ISSN 0011-8265.
- [35] STILLWELL, J., BELL, M., UEFFING, P., DARAS, K., CHARLES-EDWARDS, E., KUPISZEWSKI, M., KUPISZEWSKA, D., (2016). Internal migration around the world: comparing distance travelled and its frictional effect. *Environment and Planning A: Economy and Space*, vol. 48, no. 8, pp. 1657–1675. ISSN 0308-518X. DOI: 10.1177/0308518X16643963.
- [36] STILLWELL, J., THOMAS, M., (2016). How far do internal migrants really move? Demonstrating a new method for the estimation of intra-zonal distance. *Regional Studies, Regional Science*, vol. 3, no. 1, pp. 28–47. ISSN 2168-1376. DOI: 10.1080/21681376.2015.1109473.
- [37] VRIELING, A., MELSER, C., (2013). Constructing boundary-consistent population time series for the municipalities of the Netherlands, 1988–2011. *Population Studies*, vol. 67, no. 2, pp. 195–208. ISSN 0032-4728. DOI: 10.1080/00324728.2012.754049.

Příspěvek vznikl v rámci projektu GAČR GA20-21360S Prostorové interakce a jejich konceptualizace: analýza selektivity, neurčitosti a hierarchie.